

Лисанець Ю.В.

## КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕЛІПТИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ В АНГЛОМОВНОМУ МЕДИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Еліпсис – це продуктивний спосіб компресії мовленнєвих засобів, що вживається задля “розвантаження реченнєвої матерії та звільнення її від змістовно надлишкових чи конструктивно зайвих компонентів” [1, с. 197]. Явище еліпсису пов’язане з іманентним “прагненням *homo loquens* до гармонізації своїх повідомлень” [1, с. 198]. Поширення еліпсису як найбільш усталеного способу “усічення” реченнєвої матерії зумовило розвиток особного напрямку – “синтаксичної еліпсології” [3]. Для еліптичних конструкцій характерна компактність структури, скорочення компонентів речення, що у свою чергу призводить до збільшення “семантико-стилістичного навантаження на кожен експліцитно виражений елемент” та “перерозподілу інформації на ті елементи, які збереглися” [2, с. 70].

На переконання В.Г. Александрової [1], еліпсис є найбільш уживаним у розмовно-побутовому дискурсі (48%); друге місце обіймає публіцистичний дискурс (31%); у той час як рекламний дискурс посідає третє місце (21%). Водночас, поширення еліптичних конструкцій у медичному дискурсі все ще залишається поза увагою науковців. Необхідність заповнення цієї дослідницької “лакуни” зумовлює актуальність наукової розвідки.

Мета дослідження – виявити когнітивно-комунікативний потенціал та проаналізувати особливості функціонування еліптичних конструкцій в англomовному медичному дискурсі. Матеріал дослідження – Вказівки Європейської академії алергії та клінічної імунології (EAACI) з лікування анафілаксії (“Anaphylaxis: Guidelines from the European Academy of Allergy and Clinical Immunology”, 2014) [4] та харчової алергії (“EAACI Food Allergy and Anaphylaxis Guidelines. Primary Prevention of Food Allergy”, 2014) [5].

Програмні документи Європейської академії алергії та клінічної імунології розроблені провідними вченими задля того, аби скоординувати й

об'єднати зусилля лікарів, пацієнтів, менеджерів у галузі охорони здоров'я та політиків для підвищення якості лікування пацієнтів, які страждають на алергічні захворювання. Беручи до уваги епідеміологічні тенденції сьогодення, за підрахунками фахівців Європейської Академії Алергології та Клінічної Імунології, менш ніж через 15 років більше половини населення Європи страждатиме від тієї чи тієї алергічної патології. Чітка прагматична спрямованість документів Європейської Академії зумовили вибір аналізованих текстів.

Анафілактичний шок – це алергічна реакція негайного типу, що супроводжується небезпечними для життя клінічними проявами (різким зниженням артеріального тиску, порушенням діяльності центральної і периферичної нервової систем, ендокринними розладами, дихальною недостатністю тощо). Специфіка аналізованого дискурсу обумовлює необхідність швидкого визначення симптомів анафілаксії, негайного реагування лікаря та надання медичної допомоги. У цьому контексті еліпсис виступає ефективним засобом інформаційної компресії, динамізації медичного дискурсу, максимально оперативного інструктажу лікарів та пацієнтів.

Одним із найпоширеніших типів еліпсису в медичному дискурсі є умовні конструкції, зокрема, еліпсис підмета і допоміжного дієслова “to be” в підрядних реченнях. Підрядні речення, які приєднуються до головного за допомогою *when, while, till, if, unless, though, as if, whether ...or* часто можуть зазнавати спрощення: “As some children outgrow their food allergy, even if severe, provocation challenges may be negative” [5, с. 599]; “Co-existing asthma is a risk factor for anaphylaxis and fatal anaphylaxis, especially if severe and uncontrolled” [4, с. 1037]; “The likely trigger of the anaphylaxis should be immediately removed, if possible” [4, с. 1039]. Еліптичні конструкції продуктивно втілюють комунікативну стратегію заклику до негайних дій, у зв'язку з чим досліджуваний дискурс набуває відверто командного характеру: “if pregnant, place semirecumbent on the left side with lower extremities elevated” [4, с. 1032]; “Arrange specialist allergy review and specialist dietitian review if food involved” [4,

с. 1032]; “Administer adrenaline if signs of anaphylaxis” [4, с. 1034]; “If no improvement after 5 min, administer a second adrenaline auto-injector” [4, с. 1035]. Відновлення значення пропущених членів речення обумовлюється мовленнєвим і ситуативним контекстом.

Не менш важлива роль належить еліптичним конструкціям з дієприкметником минулого часу і сполучником *when*: “When treated properly, anaphylaxis can be managed” [4, с. 1027]; “The extent to which the results are repeatable when taken by the same observer or same person if self report” [5, с. 152]. Еліпсис спостерігається і в реченнях з інфінітивними конструкціями: “steps to ensure that the risk of bias is minimized at each step of the process” [5, с. 595]; “Widely accepted criteria to help clinicians identify likely anaphylaxis” [4, с. 1029].

Таким чином, використання еліптичних конструкцій обумовлене комунікативно-прагматичними завданнями дискурсу, присвяченого проблемам лікування анафілаксії та харчової алергії. Дослідження когнітивно-комунікативного потенціалу еліптичних конструкцій в англomовному медичному дискурсі дає змогу розкрити глибинні процеси людського мислення. На наше переконання, перспективним є подальше ґрунтовне дослідження еліптичних конструкцій на матеріалі інших програмних документів медичної галузі.

### Література

1. Александрова В.Г. Когнітивно-комунікативний потенціал еліптичного речення в сучасній англійській мові : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 – “Германські мови” / В.Г. Александрова. – Одеса, 2008. – 234 с.
2. Олікова М.О. Еліптичні конструкції в англійській мові та засоби їх відтворення українською мовою / М.О. Олікова // Філологічні трактати. – 2012. – Том 4 (1). – С. 69–72.
3. Факторович А.Л. Выражение смысловых различий посредством эллипсиса / А.Л. Факторович. – Харьков : Око, 1991. – 88 с.

4. Muraro A. Anaphylaxis: Guidelines from the European Academy of Allergy and Clinical Immunology / Muraro A., Roberts G., Worm M., et al. // Allergy. – 2014. – 69 (8). – P. 1026–1045.
5. Muraro A. EAACI Food Allergy and Anaphylaxis Guidelines. Primary Prevention of Food Allergy / Muraro A., Halken S., Arshad S.H., et al // Allergy. – 2014. – 69(5). – P. 590–601.